

Panium - Nomer Rong Puluh Tiga

Sawisé prajanjèn mau, dhèwèké bakal tumindak kanthi cidra.

Jeff Pippenger

2026-03-20

Daniel pasal sewelas ayat rong puluh papat mratelakaké mangsa nalika Rum kafir mrentah kanthi paling unggul nganggo tembung “wektu.” Sawijining “wektu” ing penerapan kenabian nggambaraké 360 taun, lan taun-taun mau diwiwiti nalika perang segara sing paling misuwur ing sajarah kuna, yaiku perang Actium ing taun 31 SM. Pancèn ana perang-perang segara liyané sing luwih gedhé lan luwih rumit ing babagan strategi, nanging Actium iku perang segara sing paling ikonik amarga sesambungané karo Marc Antony lan Cleopatra. Padha karo wigatiné ing sajarah kaya rubuhé Tembok Berlin minangka panggenapan Daniel 11:40, lan Menara Kembar 9/11 minangka panggenapan Wahyu wolulas; amarga nalika Gusti Allah milih prastawa-prastawa sajarah kanggo nggenepi Sabdané sing kenabian, Panjenengané nindakaké mangkono kanthi cara sing narik kawigatèn pamirsa sing paling amba sing bisa digayuh.

Lan sawisé prajanjian karukunan katindakaké karo dhèwèké, dhèwèké bakal tumindak kanthi cidra; awit dhèwèké bakal munggah, lan bakal dadi kuwat kanthi wong sathithik. Dhèwèké bakal mlebu kanthi tentrem malah ing panggonan-panggonan sing paling subur ing provinsi mau; lan dhèwèké bakal nindakaké apa kang durung tau ditindakaké déning para leluhuré, uga déning para leluhuré para leluhuré; dhèwèké bakal nyebaraké ing antarané wong-wong mau barang rampasan, lan jarahan, lan kasugihan; ya, dhèwèké bakal ngrancang akal-dayané nglawan bètèng-bètèng pertahanan, nganti sawatara mangsa. Daniel 11:23, 24.

Uriah Smith nyimpulaké pangamatané ngenani pasuwitan antarané Roma lan para Makabe ing ayat rong puluh telu kanthi maringi katrangan tumrap bangsa cilik kang kasebut ing ayat mau.

“Ing wektu iki wong Romawi isih dadi bangsa cilik, lan wiwit tumindak kanthi cidra, utawa kanthi kapinteran kang licik, kaya dene tegesing tembung iku. Lan wiwit saka titik iki wong-wong mau munggah kanthi undhak-undhakan kang tetep lan cepet tumuju pucaking kakuwasan kang sawisé iku padha digayuh.”

“[Ayat kaping patlikur dipunpetik].”

“Lelakoning lumrah kang biyèn lumaku ana ing antarané bangsa-bangsa, sadurungé jamaning Roma, nalika mlebu lan ngasta provinsi-provinsi kang aji lan wilayah kang sugih, iku lumantar perang lan panaklukan. Nanging saiki Roma bakal nindakaké apa kang durung tau katindakaké déning para leluhur utawa para leluhuré para leluhur; yaiku, nampa pamolehan-pamolehan iku lumantar cara kang tentrem. Adat kang sadurungé durung tau kaprungu, saiki wiwit ditetepaké, yaiku para ratu nilarake kraton-kratoné minangka warisan marang bangsa Rum. Kanthi cara iki, Roma dadi

ngasta provinsi-provinsi gedhé.”

“Lan wong-wong kang mangkono kuwi tumuli ana ing sangisoré panguwasané Rum olèh paédah kang ora sathithik saka ing kono. Wong-wong mau dianggep kanthi kabecikan lan kalemesan. Iku kaya-kaya oleh bagéyan saka jarahan lan rampasan kang diparaake marang wong-wong mau. Wong-wong mau dilindhungi saka satru-satruné, lan padha ngaso ing katentreman lan kaslametan ana ing sangisoré pangayomaning kakuwasan Rum.

“Kangge pérangan pungkasaning ayat iki, Bishop Newton maringi pangertosan bab piranti-pranata pamedhag ramalan saka benteng-benteng, dudu nglawan benteng-benteng mau. Iki katindakaké déning bangsa Romawi saka benteng kuwating kuthané kang nduwèni pitu gunung. ‘Malah sajroning sawatara mangsa;’ temtu sawijining mangsa kenabian, 360 taun. Wiwit saka titik endi taun-taun iki kudu diitung? Mbokmenawa saka prastawa kang dipratélakaké ana ing ayat sabanjuré.” Uriah Smith, *Daniel and the Revelation*, 272, 273.

Smith nerusake lan ngenali paprangan Actium ing taun 31 SM minangka titik wiwitan kanggo telung atus suwidakan taun. Sawisé ngutip ayat rong puluh lima, Smith nyatakaké kaya ing ngisor iki.

“Lumantar ayat 23 lan 24 kita dipundhawuhake tekan sisih salajengipun saking persekuthon antawisipun tiyang Yahudi lan bangsa Rum, taun 161 SM, tumuju dhateng wekdal nalika Rum sampun nggayuh panguwasa universal. Ayat ingkang sapunika wonten ing ngajeng kita nampilaken satunggaling kampanye ingkang gagah prakosa nglawan ratu kidul, Mesir, lan kadadosan satunggaling paprangan ingkang pinunjul antawisipun bala ageng lan kiyat. Punapa prastawa-prastawa kados mekaten saestu kalampahan wonten ing sajarahipun Rum kirang langkung ing wekdal punika? — Inggih, kalampahan. Perang punika inggih perang antawisipun Mesir lan Rum; lan paprangan punika inggih paprangan Actium. Sumangga kita mirsani kanthi cekak kaanan-kaanan ingkang ndadosaken tuwuhipun pasulayan punika.”

“[Marc] Antony, Augustus Caesar, lan Lepidus mbentuk triumvirat kang wis sesumpah bakal mbales pati Julius Caesar. Antony iki banjur dadi iparipun Augustus lumantar nikahi adhine wadon, Octavia. Antony dikirim menyang Mesir kanggo ngleksanani prakara pamaréntahan, nanging banjur dadi kurban tumrap daya upaya lan pesona Cleopatra, ratu Mesir kang bejat akhlaké. Mengkono kuwaté hawa nepsu kang tuwuh ing sajroning atiné marang Cleopatra, nganti wekasané dhèwèké mbéla kapentingan Mesir, nyingkiraké garwané, Octavia, kanggo nyenengaké Cleopatra, maringaké provinsi siji sawisé sijiné marang wong wadon mau kanggo nyukupi keserakahane, ngrayakaké kemenangan ing Alexandria lan dudu ing Roma, lan lumantar tindak-tanduk liya uga banget nyenyamah bangsa Romawi, nganti Augustus ora nemoni kangelan kanggo nuntun wong-wong mau supaya kanthi temen-temen mèlu perang nglawan mungsuh nagarané iki. Perang iki ing lahiré tumuju marang Mesir lan Cleopatra; nanging satemené tumuju marang Antony, kang saiki ngadeg ing pucuking urusan Mesir. Lan sabab kang sejati saka pasulayané, miturut Prideaux, yaiku yèn ora

siji waé saka wong-wong mau kang bisa marem mung nguwasani saparo saka kakaisaran Romawi; awit sawisé Lepidus dicopot saka triumvirat, kakaisaran iku saiki dumunung ana ing antarané wong loro mau, lan merga saben-saben wus netepaké tekad arep ndarbèni kabèh, mula wong loro mau mbuwang undhi perang kanggo ngrebut pamilikané.” Uriah Smith, *Daniel and the Revelation*, 273.

Miturut pralambang kenabian, peperangan Actium mènèhi pratandha tumrap undhang-undhang Minggu, awit iku nggambaraké penaklukan kaping telu saka telung alangan géografis sing netepaké “pamaréntahan universal” Roma kapir, kaya déné diterangaké déning Smith. Kaya tumrap Roma kapir, nalika alangan katelu saka Roma kapausan diusir saka kutha Roma, nalika iku “pamaréntahan universal” Roma kapausan wiwit ing taun 538. Kaloro seksi mau nyariosaké bab undhang-undhang Minggu ing papan lan wektu nalika Roma modhèren ngalahaké karajan kaping enem lan kaping pitu ing wangsit Kitab Suci, lan kanthi mangkono ngalahaké alangané sing katelu; mula netepaké “pamaréntahan universal” sajroning patang puluh loro sasi pralambang.

Lan marang wong iku kaparingake cangkem kang ngucap prekara-prekara gedhe lan pitenah; lan marang dheweke kaparingake panguwasa kanggo tetep lumaku patang puluh loro sasi. Wahyu 13:5.

Roma Nglawan Mesir

Dinamika profetik saka perangé Augustus saka Roma nglawan Mesir lan Cleopatra kaprabawan déning pambrontakané Marc Antony, lan dinamika profetik mau, miturut kabutuhan profetik, kudu makili dinamika profetik sing diwakili ana ing angger-angger dina Minggu.

Ing Actium, Roma ngalahaké Mesir, sawijining kakuwasan kang dumadi saka sawijining pasaguhan antarané wong lanang kang mbrontak lan wong wadon kang najis. Pasaguhan Antony lan Cleopatra iku minangka gabungan gréja lan nagara. Ing Actium, Roma-é Augustine ngalahaké sawijining kakuwasan kang dilambangaké déning gabungan gréja lan nagara kang najis.

Patungé Sang Kéwan Galak

Cleopatra nggambarake pasamuwan sing wis rusak lan nyawiji karo Antony, sawijining pralambang tumrap Roma. Cleopatra iku panguwasa ing sajroning sesambungan mau, kaya kang diwakili déning Uriah Smith nalika panjenengané ngandika manawa Antony “fell a victim to the arts and charms of Cleopatra, Egypt’s dissolute queen.” Persekutuan antarané pasamuwan lan nagara kang diwakili déning Antony lan Cleopatra ngenali Cleopatra minangka kakuwatan kang mrentah ing sajroning sesambungan iku; mulané, gabungan pasamuwan lan nagara kang diwakili déning sesambungan mau cocog karo tegesing gambar kéwan buas—yaiku gabungan pasamuwan lan nagara kanthi wanita minangka sing nguwasani sesambungané. Actium dadi pralambang tumrap angger-angger Minggu kang bakal enggal teka.

Augustus nggambarake kakuwasan kepausan sing ngalahaké Amerika Serikat ing hukum Minggu sing bakal enggal teka. Marc Antony iku sungu Républikan saka kéwan bumi, lan Cleopatra iku sungu Protestan. Antony lan Cleopatra padha bebarengan lan matur minangka naga ing hukum Minggu sing bakal enggal teka. Cleopatra lan Antony kalorone minangka pralambang kakuwasan naga, lan nalika padha kasawijèkaké kanthi sampurna ing hukum Minggu—padha matur minangka naga.

Naga-naga

Loro-loroné, Yunani lan Mesir, sacara nabi makili sawijining kakuwatan naga, lan Antony uga makili sawijining kakuwatan naga. Mesir iku pérangan kidul ing Daniel sewelas, lan Yunani iku pérangan kulon. Mesir direbut déning Ptolemy I sawisé karajané Alexander kabagi dadi patang pérangan. Ptolemy I banjur dadi ratu nabi sing kapisan saka sisih kidul, lan Cleopatra iku panguwasa Ptolemaik sing pungkasan ing Mesir. Ptolemy lair ing Makedonia, papan kelairané Alexander Agung.

Makedonia dumunung ing Yunani sisih lor, lan ngakoni manawa asal-usul para leluhuré iku saka para pahlawan mitologis Yunani. Negara-negara kutha Yunani sisih kidul nganggep wong Makedonia luwih barbar tinimbang wong Helenis ing Yunani sisih kidul. Wong Makedonia nduwèni wangsa karajan, dene negara-negara kutha sisih kidul (poleis) kayata Athena, Sparta, Thebes, Corinth, lan sapituruté, dumunung ing Yunani sisih kidul lan tengah sarta pulo-pulo Aegea. Poleis iki asring nduwèni pamaréntahan demokratis, oligarkis, utawa campuran, déné Makedonia iku karajan sing dipusataké kanthi dinasti karajan sing kuwat (Argeads). Nanging, kabèh mau padha wong Helenis, lan nalika Roma mlebu ing sajarah, wong Helenis mau diwènèhi tetenger minangka wong Yunani. Cleopatra iku panguwasa Ptolemaik sing pungkasan, sing makili suku karajan saka karajan sisih lor, yaiku wong Yunani saka wewengkon Makedonia, utawa Yunani sisih lor.

Raja ing Kidul

Cleopatra iku panguwasa pungkasan saka karajan Ptolemaik sing diwiwiti déning Ptolemeus I nalika karajané Aleksander kabagi dadi papat. Ing perang Actium, karajan Ptolemaik, yaiku ratu sisih kidul sacara harfiah, tekan pungkasané. Ratu sisih kidul sabanjuré bakal dadi Mesir rohani, sing diwakili déning Prancis ateistis sajroning sajarah Révolusi Prancis.

Lan layoné wong-wong mau bakal gumléthak ana ing dalan kutha gedhé, kang miturut teges kasukman diarani Sodom lan Mesir, ing panggonan Gusti kita ugi kasalib. Wahyu 11:8.

Mesir harfiah iku ratu saka sisih kidul kanthi harfiah gegayutan karo paméranganing karajané Aleksander, nanging Mesir rohani digambarake minangka ratu saka sisih kidul déning sipat-sipat kenabian Mesir, dudu arah harfiah.

Kidul lan Kulon

Cleopatra minangka panguwasa Ptolemaik pungkasan saka karajan iku, sacara profetik minangka kakuwatan kaping pindho, yaiku Yunani (kulon) lan Mesir (kidul), dene sing sabanjuré, lan banjur raja kidul kasukman, yaiku Prancis, uga minangka kakuwatan kaping pindho kang diwakili ing Wahyu sewelas minangka Mesir lan Sodom. Kelakuan cabulé Sodom salaras karo kelakuan cabulé Cleopatra saka kulon, lan Cleopatra saka kidul salaras karo ateisme Mesir. Sipat kaping pindhoné raja kidul literal kang pungkasan iku salaras karo raja kidul kasukman kang kapisan.

Peperangan Actium yaiku pakumpulan najis antarané naga Romané Antony lan naga sisih kidul lan kuloné Cleopatra. Antony lan Cleopatra nglambangaké pasamuwan lan nagara, mula penaklukan Actium déning Augustus saka Roma nggambaraké sawijining penaklukan nalika Roma unggul ngungkuli sawijining pakumpulan najis kang rangkep loro, kang dadi pralambang gambaré kéwan mau. Telung atus nem puluh taun sawisé iku, minangka kasampurnaning Daniel 11:24, Konstantinus mbagi Roma dadi sisih wétan lan kulon, ninggalaké wanita Roma ana ing kulon lan mindhahaké priya Roma menyang wétan. Penaklukan marang kidul lan kulon dadi pralambang pamérangan wétan lan kulon sawisé sawijining “wektu” telung atus nem puluh taun, ing peperangan Actium. Ing sawijining patemon sadurungé, Antony diparingi Roma sisih wétan lan Augustus sisih kulon, mula Actium nglumpukaké wétan lan kulon, nanging mung sajroning sawijining “wektu.”

31 SM lan 330 M

Gusti Yesus tansah nggambarake wekasan kanthi wiwitan, mula penaklukan Actium ing taun 31 SM dadi pralambang paméranganing karajan dadi wétan lan kulon ing taun 330. Actium taun 31 SM iku alpha saka omega sajroning 360 taun sing rampung ing taun 330. Loro-loroné, 31 SM lan 330, padha dadi pralambang tumrap undhang-undhang Minggu sing enggal teka, kaya sing kaanggit ing ayat nembelas lan patang puluh siji saka Daniel sewelas.

Lambang Liyane

Antonius saka Roma, kang nyawiji karo Kleopatra saka kidul lan saka kulon, nggambarake sawijining aliansi telu-lapis ana ing sajroning pasawangan loro-lapis saka patunging kéwan galak mau. Salib uga salaras karo angger-angger dina Minggu, lan mulane uga karo Actium lan 330. Ing salib, sawijining pasawangan loro-lapis antarane greja lan nagara kagambarake lumantar wong-wong Yahudi (greja kang wis rusak) kang nyawiji karo Roma (nagara) kanggo matèni Kristus. Pihak katelu ing pasawangan ing salib iku kagambarake déning Barabas, sawijining Kristus palsu, kang jenengé tegesé “putranging rama.” Barabas sacara simbolis iku nabi palsu nalika dipadhakake karo Kristus minangka nabi sejati. Roma iku Antonius, lan Kleopatra saka kidul lan kulon nggambarake wong-wong Yahudi lan Barabas.

Salib iku uga selaras karo Élia ing Gunung Karmel, ing ngendi pilihané ana ing bab sapa nabi sejati lan sapa nabi palsu. Nabi palsu nalika iku minangka pralambang pindho, kang kapérang saka para nabi Baal lan para imam alas suci. Baal iku déwa lanang, lan para imam alas suci mau makili Asytarot, déwi wadon. Wong-wong Yahudi ing salib iku Asytarot, déwi

wadon, lan Barabas, sing dadi tandhingan palsu saka Sang Manungsa Kasangsaran, iku déwa lanang Baal.

Cleopatra iku bebarengan minangka ratu saka kidul lan ratu saka kulon. Antony iku minangka gambaran Roma, pérangan saka triumvirat telung pihak sing wis sumpah kanggo mbales patiné Julius amarga dipatèni. Patiné Julius déning rong puluh telung tatu nglambangaké tatu pati papataning kepausan ing taun 1798, minangka panggeneping ayat patang puluh saka Daniel sewelas. Augustine ing Actium nglambangaké warasané tatu pati mau. Tatu iku waras nalika Antony lan Cleopatra mati. Antony lan Cleopatra nglambangaké gambar kéwan galak ing Amerika Sarékat, yaiku sawijining entitas nubuat telung pihak, kang dumadi saka kéwan galak saka bumi lan loro sunguné. Antony iku siji pérangan, lan Cleopatra nglambangaké loro pérangan liyané. Apa iku Roma-né Antony, utawa Mesir lan Yunani-né Cleopatra, kabèh padha mati bebarengan ing wektu angger-angger Minggu nalika karajan kaping nem saka nubuat Kitab Suci tumeka ing pungkasané. Miturut makna nubuat, Cleopatra gegayutan karo Antony iku campuran antarané kaprigelan gréja lan kaprigelan nagara, kanthi kaprigelan gréja nggodha lan nguwasani kaprigelan nagara.

Pati Kapindho Ditypèkaké

Ing tataran kenabian liyane, sesambetan Cleopatra karo Julius Caesar lan Marc Antony nggambarake kaping pindho nalika kaprigelan gréja saka Cleopatra ana ing sesambetan karo kaprigelan nagara saka Kakaisaran Romawi. Dhèwèké ditinggal déning Julius ing taun 1798 nalika pati simbolis kang kapisan, minangka kasampurnaning panujané ayat patang puluh saka Daniel sewelas; banjur dhèwèké tekan ing pungkasané tanpa ana siji waé kang nulungi, ing Actium, minangka kasampurnaning panujané ayat patang puluh lima saka Daniel sewelas. Ayat patang puluh iku alfa saka tatu matèni kang kapisan sing bakal mari, lan omega saka ayat patang puluh lima iku papan ing ngendi dhèwèké nampa pati kang kapindho lan kang pungkasan.

Kados dene papat kakuwasan Roma ing ayat nembelas nganti rong puluh loro, Cleopatra minangka sawijining pralambang Kitab Suci nduwèni teges luwih saka siji, manut konteksé. Julius nilar dheweke ing taun 1798 nalika panyengkuyung karajan dicabut, banjur tatu patiné waras manèh nalika hukum Minggu ditetepaké, nanging sapuluh ratu ing Wahyu pitulas pungkasane numpes dheweke nganggo geni, nalika dheweke nemoni pati kapindho lan pungkasané.

Cleopatra punika sawijining pralambang saking sipat kaping kalih ingkang dipunwedharaken déning atheisme Mesiripun Firaun, lan filsafat agami Yunani. Sipatipun ingkang kaping kalih punika makili tata nagaranipun Mesir lan kaprigelan gréja saking Yunani. Filsafat agami Yunani dipunlambangaken déning déwi Yunani, Athena, ingkang dipunsucèkaken minangka reca wonten ing padalemanipun, ingkang sinebat Parthenon. Athena punika pralambang kawicaksanan, lan minangka wanita piyambakipun makili satunggaling agami pendidikan manungsa, ingkang béda kaliyan pendidikan Ilahi.

Loro sunguné Amerika Sarékat iku Republikanisme lan Protestanisme, kang dilambangaké ana ing Prancis déning Mesir lan Sodom. Mesir iku tata-negara, lan Sodom iku tata-greja; mulané, Republikanisme salaras karo Mesir lan Protestanisme karo Sodom. Republikanisme iku Mesir, lan Protestanisme iku Sodom lan Yunani. Lambang pendhidhikan manungsa iku déwi Yunani Athena, kang candhiné yaiku Parthenon, sing manggihaké pasangan modhèréna ana ing candhi Parthenon ing Nashville, Tennessee. Lambang greja rusak kang nyelaras karo sunguné Republikan ing Amerika Sarékat nalika hukum Minggu iku digambaraké minangka Cleopatra, Ashtaroth, Salome, lan Sodom.

Kleopatra nggambarake atheisme Firaun lan agama wong Yunani. Agama kang ngancani filsafat atheisme iku yaiku pangibadah marang pendhidhikan Yunani. Gusti Yesus tansah nggambarake wekasan nganggo wiwitan, lan wit ing taman kang dilarang dipangan iku yaiku wit kawruh bab becik lan ala, minangka pralambang agama filsafat Yunani kang déning Sister White sinebut, “higher education.” Iki nandhakake lan nekanake agama kawicaksanaan Yunanié Kleopatra minangka sawijining pambaléan lan tandhingan palsu saka pendhidhikan sejati ing pasulayan agung antarané Kristus lan Iblis.

Nashville, Tennessee sinebut “Athena ing sisih kidul,” lan Cleopatra iku ratuning sisih kidul kang pungkasan kanthi harfiah. Ratu pungkasan saka sisih kidul iku minangka pralambang saka ratu rohani sabanjuré lan kang wiwitan saka sisih kidul, kang kaestu kaleksanan déning Prancis atheis. Prancis atheis iku minangka pralambang Amérika Sarékat, ing ngendi ing Nashville, Tennessee, “Athena ing sisih kidul,” pasamuwan Parthenon kanggo déwi Athena kaanggit kanthi simbolis. Pasamuwan iku dumunung ing 2500 West End ing Nashville. Angka rong puluh lima nglambangaké lawang kang katutup saka telung pasemon ing Matius rong puluh lima. Cleopatra minangka ratu saka “kidul” lan uga “kulon” tekan marang “pungkasané” ing Athena ing sisih kidul.

Kanthi nimbang prakara-prakara babagan Actium, Cleopatra, Augustus lan Antony iki, kita bali marang ayat kaping patlikur nganti ayat kaping telung puluh saka Daniel sewelas. Mbokmenawa, pérangan sing paling samar saka wacana iki yaiku nalika padha ngucap goroh ana ing satabel.

Lan ati loro ratu iki bakal kakepung niat kanggo nindakaké piala, lan padha bakal matur goroh ana ing sak méja; nanging iku ora bakal kasil, awit wekasané isih bakal kelakon ing wektu kang wus katetepaké. Daniel 11:27.

Wektu kang wis katetepake ing ayat mau iku 330, yaiku pungkasaning “wektu” ing ayat kaping patlikur. Wektu kang wis katetepake mau nggambarake angger-angger Minggu tumrap Amerika Serikat lan uga nggambarake panutupaning mangsa panggawening cobaning manungsa kanggo jagad. Sadurunge angger-angger Minggu, loro raja, kang atine ngarah marang gawe piala, bakal padha medhar goroh siji marang sijine ing sawijining meja. Sadurunge angger-angger Minggu ing ayat nembelas lan patang puluh siji saka Daniel sewelas, ana loro raja kang bakal padha medhar goroh ing sawijining meja, nanging goroh-goroh mau ora kasil. Sapa ta loro raja kang padha medhar goroh siji marang sijine iku?

Sadurunge kita mangsuli pamanggih mau, aku bakal ngélingaké kita bab sawatara pralambang kang sadurunge wis kita rembug ing rerangkèn iki.

Papat panguwasa Romawi punika nglambangaken manéka warna pralambang kenabian gumantung saking konteks pundi piyambakipun dipunwawas. Sanadyan para panguwasa Romawi, minangka sawijining pralambang, ing intinipun piyambakipun makili sajarah kenabian Yéhuda kuna nalika ngalami peralihan saking panguwasaning wangsa Seleukia dhateng panguwasaning bangsa Romawi.

Pompey iku sawijining jenderal, lan telu panguwasa Romawi sabanjuré kabèh padha dadi Kaisar. Julius, ing sesambungané karo Augustus, nggambaraké rong pasatuan telu-lipur bebarengan karo loro triumvirat, kang kapisan ora resmi, lan kang kapindho resmi. Kabèh papat panguwasa iku makili hukum Minggu ing konteks-konteks tartamtu. Pompey nelukaké tanah kamulyan, Julius, kang diwakili déning rong puluh telu tusuk, iku malaékat kapisan, amarga dhèwèké iku Kaisar kapisan, lan dhèwèké nggambaraké malaékat katelu, yaiku Tiberias. Tiberias ing salib, kang iku hukum Minggu, uga diwakili déning angka rong puluh telu, amarga rong puluh telu iku makili panunggilan; lan salib iku pérangan kang paling wigati saka pakaryané Kristus ing nyawijèkaké Kaswarganipun kaliyan kamanungsan kita. Mulané, Julius lan Tiberias iku piwulang kapisan lan katelu, kang diwakili déning angka rong puluh telu.

Julius dudu sawijining tokoh romantis kaya kang asring digambarake ing carita-carita Hollywood; dheweke iku wong kejem kang kebak pepénginan marang kakuwasan. Tiberias luwih ala tinimbang Julius, awit kadurjanane malah kasebut ing ayat iku, amarga aksara pungkasaning abjad Ibrani iku angka rong puluh loro, lan aksara kapisan iku angka siji. Alfa luwih cilik tinimbang omega, lan kadurjanane Tiberias dumunung ana ing ayat rong puluh loro, yaiku aksara pungkasaning abjad Ibrani, lan ing antarané wong loro kang nistha, kang diwakili déning Julius lan Tiberias, ana Augustus. Augustus nglambangaké pucaking kamulyan saka kakuwatan lan prestise Romawi. Minangka kosok baliné pesen kapisan lan katelu, dheweke diwakili déning aksara telulas, kang minangka pralambang pambrontakan. Augustus ngukuhaké karajané kanthi nelukaké pambrontakan Antony lan Cleopatra, pambrontakan kang paling misuwur ing sajarah Romawi.

Augustus iku kakuwasan Romawi kang nelukake alangan katelu lan kanthi mangkono dheweke makili hukum Minggu, sarta kakuwasan Romawi kang mrentah sajrone patang puluh loro sasi simbolis ing pasal kaping telulas kitab Wahyu, yaiku pasal pambrontakan. Nalika dipasang ana sadurunge hukum Minggu, Pompey iku loro-lorone 1798 lan 1989, saéngga ndadekake Pompey dadi pralambang Antiochus Magnus kang ngrampungni Perang Siria kaping papat wiwit 219 nganti 217 SM, minangka panggenapan ayat sepuluh saka pasal kaping sewelas. Julius Caesar banjur dipadhakake karo ayat sewelas lan rolas sarta perang ing tapel wates, yaiku perang Raphia ing taun 217 SM. Ing kono Julius uga Antiochus Magnus, lan Augustus Caesar uga Antiochus Magnus ana ing perang Panium ing ayat kaping limalas. Banjur ing ayat kaping nembelas Tiberias iku hukum Minggu, nanging dheweke dudu Antiochus Magnus, awit ana ing kono dheweke iku Pompey, amarga Gusti Yesus

tansah nggambarake pungkasan kanthi wiwitan. Ayat iku nandhani pungkasaning Kakaisaran Seleukia kang dadi pralambang pungkasaning Amerika Serikat minangka karajan kaping nem ing wangsit Kitab Suci.

Isih ana manèh panyelarasan sing kudu ditindakaké tumrap papat panguwasa Romawi iku, lan garis iku makili sajarah sing kasimpen saka ayat patang puluh. Garis Makabe ing ayat rong puluh telu uga nggambaraké sajarah sing kasimpen saka ayat patang puluh. Banjur ing ayat rong puluh papat, crita bab Roma Kakaisaran kapir dipralambangaké déning sawijining wektu—telung atus sewidak taun. Garis sajarah Romawi sing dipralambangaké wiwit ayat rong puluh papat nganti tekan ayat telung puluh uga minangka gambaran sajarah sing kasimpen saka ayat patang puluh. Iku rampung ing ayat telung puluh siji nalika pokok bahasané malih saka Roma kapir menyang Roma kapausan. Roma kapir isih ana ing ayat iku, nanging ing kana ora dipralambangaké minangka karajan kaping papat ing ramalan Kitab Suci, nanging minangka kakuwatan pulitik sing nglenggakaké kapausan ing dhampar ing taun 538. Ing taun 538 kapausan netepaké angger-angger dina Minggu, mula ayat telung puluh siji lagi diselaraské karo ayat nembelas lan patang puluh siji. Ayat rong puluh papat ngenalaké peperangan Actium lan sajarah sing gegandhèngan karo garis iku.

Ayat kaping patlikur nemtokaké wektu nalika Roma kapir wiwit mrentah kanthi kakuwasan paling dhuwur sajrone telung atus suwidak taun, lan banjur ing ayat kaping telung puluh siji Roma papal wiwit mrentah kanthi kakuwasan paling dhuwur sajrone sèwu rong atus suwidak taun. Wiwitan lan pungkasaning garis iku nggawa tandha tangané Kristus, Sang Alfa lan Omega. Ing ayat-ayat iku kita nduwèni sajarah Marcus Antonius, Cleopatra, lan Kaisar Augustus. Ing ayat kaping nembelas Roma kapir nelukaké Kakaisaran Seleukid ing taun 65 SM, banjur Yehuda ing taun 63 SM. Rintangan kaping telu, yaiku Actium ing taun 31 SM, nandhani pungkasané karajan Mesir, kaya sing ditipifikasèkaké déning rintangan-rintangan wiwitan saka wong Seleukid ing taun 65 SM. Sepisan manèh, kita nemu tandha tangané Sang Kawitan lan Sang Pungkasan. Taun 65 SM iku rintangan kapisan saka telung rintangan lan iku nglambangaké penaklukan ratu ing sisih lor, lan taun 31 SM nglambangaké rintangan kaping telu saka telung rintangan lan iku nglambangaké penaklukan ratu ing sisih kidul. Yehuda, minangka rintangan tengah saka telung rintangan mau, lagi ngalami perang sipil ana ing njero témbok Yerusalem nalika Pompey rawuh ing taun 63 SM. Rintangan kapindho iku minangka pralambang pambrontakan.

Ing taun 538, pepalang katelu tumrap Roma kepausan diusir metu saka Kutha Roma. Pepalang iku yaiku bangsa Goth, lan ing kana kraton kaping lima ing ramalan Kitab Suci wiwit; pas ing panggonan kraton kaping papat mungkasi. Lan kaya dene kraton kaping papat diwiwiti nalika pepalang katelune, kraton Mesir dikalahaké, kaya sing wis dilambangaké ing pepalang kapisan saka kraton Seleukia. Iki netepaké yèn paseksèn kenabian sing kapacak ing ayat rong puluh papat nganti tekan ayat telung puluh, makili sawijining garis sing uga kudu ditemokaké ana ing sajarah sing kasamar saka ayat patang puluh. Awit saka iku, wigati banget kanggo nimbang manéka sesambetan kenabian sing diwakili déning Marc Antony, Cleopatra, Julius Caesar, Pompey, lan Augustus Caesar.

Mangkono uga, punapa pérangan ingkang paling samar saking wacana ayat kaping selikur ngantos tigang dasa punika, nalika sami ngucap goroh wonten ing satunggaling méja?

Lan atiné kaloro raja iki bakal tumuju marang piala, lan padha bakal ngucap goroh ana ing sajroning satabel; nanging iku ora bakal kasil, awit pungkasané isih bakal kelakon ing wektu kang wis katetepaké. Daniel 11:27.

Uriah Smith nemtokaké yèn raja loro mau yaiku Marc Antony lan Augustus Caesar.

“Ayat kaping pitulikur dipunpetik”

“Antony lan Caesar biyèn ana ing satunggaling paseduluran. Nanging ana ing sangisoring kedhok paseduluran, wong loro mau padha ambisi lan padha nindakake intrik kanggo pangwasa jagad kabèh. Pangakuning pakurmatan marang, lan paseduluran tumrap, siji lan sijiné kuwi mung tembung-tembungé wong lamis. Wong-wong mau ngucap goroh ana ing satunggaling méja. Octavia, bojoné Antony lan adhining Caesar, mratelakaké marang rakyat Roma nalika Antony megat dhèwèké, yèn dhèwèké sarujuk omah-omah karo Antony namung kanthi pangarep-arep yèn prakara iku bakal dadi tandha ikatan pasawangan antarané Caesar lan Antony. Nanging pitutur mau ora kasil. Pecahan mau banjur kelakon; lan ana ing pasulayan kang banjur njedhul, Caesar metu kanthi kamenangan sampurna.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 276.

Nalika Octavia ngidentifikasi manawa palakramanipun kaliyan Antony punika dados satunggaling pandhamaning manunggaling sesambetan, punika ngidentifikasi pakempalaning palakraman ingkang sampun dipratandhani langkung rumiyin wonten ing pasal sewelas lumantar palakraman jaman Helenistik antawisipun Berenice kaliyan ratu Seleukia, Antiochus II Theos, kirang langkung taun 252 SM. Berenice punika putrinipun Ptolemy II Philadelphus. Octavia lan Berenice makili palakraman diplomatik utawi, kanthi profetis, prejanjian. Ayat gangsal dumugi sedasa ngidentifikasi sajarah palakraman diplomatik antawisipun karajan kidul lan karajan lor, lan nalika Marc Antony lan Octavian, ingkang salajengipun misuwur minangka Augustus Caesar, nata palakraman punika, piyambakipun ugi mbagi karajan dados sisih wetan lan kulon.

Prajanjèn Brundisium (40 SM) iku sawijining pasetujon kang dirundhingaké antarané Marc Antony lan Octavian (mengko Augustus) kanggo ngrampungaké ketegangan ing Triumvirat Kapindhho sawisé meh dumadi perang sadulur. Iki nglibataké pambagéan wilayah Romawi (Antony ing sisih wétan, Octavian ing sisih kulon) lan dipantepaké lumantar palakramané Antony karo Octavia (saduluré wadon Octavian). Ing taun 39 SM mangsa limang taun Triumvirat kang asli wis entèk, Antony lelayaran menyang Italia karo luwih saka 300 kapal, kang wiwitané ora diparengaké ndharat ing Brundisium, mula pungkasane padha mandheg ing Tarentum. Octavian nemoni dhèwèké ana ing kono sawisé rembugan dawa kang dumadi amarga tentarané Antony ora gelem perang nglawan tentarané Octavian lan kosok baliné. Octavia nyekel peranan panengah kang wigati, mbujuk Antony supaya ndhukung Octavian nglawan Sextus Pompey. Wong loro mau nganyarake Triumvirat kanggo limang taun manèh (nganti 32 SM), kanthi Antony maringi Octavian 120 kapal minangka ijol-ijolan kanggo

pasukan kang dijanjekaké (nanging mengko ditahan déning Octavian).

Ing taun 32 SM ana pecahan kabuka antarane loro mungsuh kasebut. Sesambungan wis saya rusak lumantar propaganda, pamusatan kawigaten Antony marang sisih wétan (bebarengan karo Cleopatra), lan pangukuhan kakuwasan Octavian ing sisih kulon. Octavian nampik usulan-usulan patemon sing diajukake déning Antony sawisé iku sadurungé Actium.

Ing perkawinan diplomatik antarané raja sisih lor (Antiochus) lan raja sisih kidul (Ptolemy), raja sisih kidul iku sing nyedhiyakaké pengantèn wadon; déné ing perkawinan diplomatik antarané Antony (wétan) lan Octavian (kulon), pengantèn wadon kuwi disedhiyakaké déning sisih kulon. Kaloro perkawinan diplomatik mau padha gagal, lan pihak sing nyedhiyakaké putri utawa sadulur wadon iku pungkasane menang ngungkuli kakuwatan sing nglanggar prajanjian.

Paseksèné Wong Telu

Ing wekasaning Kakaisaran Seleukia ana prajanjian katelu nalika kadusthan diucapaké ing satunggiling méja. Punika kalampahan ing konteks Perang Siria Kaping Gangsal (202–195 SM), nalika Antiochus III Magnus migunakaké kalemahaning Karajan Ptolemaik sawisé sèda Ptolemaios IV Philopator ing taun 204 SM. Ptolemaios V Epiphanes (Ptolemaios V) munggah ing dhampar nalika taksih bocah (kinten-kinten yuswa 5–6 taun), saéngga Mesir kapréntah déning para wali lan dados rentan dhateng kekacauan internal, pambrontakan pribumi, lan ancaman saking njawi.

Antiochus Magnus wis nglancaraké invasi lan ngrebut sapérangan gedhé tlatah Ptolemaik ing Coele-Syria, Palestina, lan Asia Minor sawisé kamenangan-kamenangan kayata Peperangan Panium (200 SM). Tinimbang ngrebut Mesir kanthi tuntas (sing nimbulaké bebaya campur tangan Roma, awit Roma lagi meksa dhèwèké supaya ora mlebu ing tlatah-tlatah tartamtu), dhèwèké milih ngupaya persekutuan palakrama diplomatik minangka sawijining tokoh “pangreksa.” Ing taun 197/195 SM, minangka bagéan saka prajanjian perdamaian kang mungkasi perang mau, Antiochus Magnus njodhokaké banjur nggarwakaké putriné sing isih enom, Cleopatra I Syra (uga sinebut Cleopatra Syra), karo Ptolemy V sing isih bocah (palakrama iku kalakon ing taun 193 SM ing Raphia; yuswané Ptolemy 16 taun, Cleopatra 10 taun).

Bab punika dipunbingkai minangka tindak tanduk ingkang loma: Antiochus nempataken piyambakipun minangka sekutu lan “pangreksa” tumrap raja anom punika, ngukuhaken katentreman nalika tetep nyekel kauntunganipun wonten ing Asia. Palakrama punika maringi dhateng piyambakipun pangaribawa boten langsung dhateng Mesir lumantar putrinipun (piyambakipun ngarep-arep bilih putrinipun badhé tetep setya dhateng oyod Seleucidipun lan tumindak minangka swara ingkang ndhukung Siria wonten ing kraton Ptolemaik). Muslihat punika dados mbalela, awit Cleopatra nyarujuki garwanipun lan Mesir, sanès bapakipun, saéngga ngrusak pangendhalèn jangka panjangipun Antiochus. Bab punika nggemakaken Pact of Brundisium (40 BC) lan kagandhèng kaliyan prastawa-prastawa Romawi ing sapérangan cara.

Kaya déné Antony nggarwa Octavia (saduluré Octavian) kanggo ngiket kakuwatan-kakuwatan sing padha saingan sawisé meh dumadi perang, Antiochus migunakaké palakrama putriné karo Ptolemy V kanggo ngresmikaké karukunan sawatara mangsa lan pamérangan wewengkon (wangsa Seleukid tetep nyekel panaklukané ing sisih lor, déné Ptolemy tetep ngasta Mesir ing sisih kidul).

Antiokhus tumindak minangka wali de facto tumrap ratu-bocah Ptolemaios V (lumantar sesambetan kulawarga), padha karo carane Oktavianus (lan Triumvirat) nempatake awake dhewe ing tengah-tengah kekosongan kakuwasan utawa (pasulayan. Ing kaloro prakara mau, tokoh sing “luwih kuwat” (Antiokhus/Oktavianus) ngupaya kauntungan pangaruh tumrap pihak sing ringkih lumantar ikatan paseduluran. Kaloro tatanan mau nggawa kestabilan sajroning mangsa cendhak, nanging ‘ora kasil’ ing wekasané amarga anané rasa ora percaya kang ngandhap—Kleopatra luwih nyengkuyung Mesir (saéngga ngrusak rancangan Antiokhus), dene pamecakan manah Antonius marang sisih wetan (Kleopatra VII) ndadèkaké buyaré sesambungané karo Oktavianus.

Ptolemeus V sing isih durung diwasa ana ing sangisoré para wali pamaréntahan iku padha karo kahanan ora mantep sawisé séda Julius Caesar (sing njalari kabentuké Triumvirat lan perjuwangan rebutan panguwasa). Pawiwahan Berenike karo Antiokhus nandhani wiwitaning sajarah Kakaisaran Seleukus ing Daniel pasal sewelas, lan pawiwahan putri Antiokhus Magnus karo ratu bocah Mesir iku nandhani pungkasaning Kakaisaran Seleukus. Pungkasaning pawiwahan Marc Antony karo Octavia nandhani pungkasaning karajan Ptolemaik. Pungkasaning Yehuda minangka umat prajanjiané Allah kelakon ana ing salib, lan karajan Yudea iku diwiwiti déning wong Makabe lan liga sing padha gawé karo Roma. Kabeh garis kenabian iki kaawakili ana ing sajroning narasi Daniel pasal sewelas, lan kabèh mau selaras karo sajarah sing kasamaran ing ayat patang puluh. Diwiwiti saka ayat lima kita ndarbèni prajanjian Berenike, sing nuntun marang Antiokhus Agung lan prajanjian putriné, Cleopatra Syra, kang dumadi ana ing sajarah wong Makabe ing ayat rong puluh telu. Wong Makabe dadi bagean saka garis iku adhedhasar pambrontakané marang Antiokhus Epiphanes, salah siji saka para pungkasan Dinasti Seleukus.

Antiochus Epiphanes iku Antiochus sing ana ing Mesir ing taun 168 SM cedhak Alexandria sajrone Perang Siria kaping Nem. Antiochus Epiphanes wis nyerbu Mesir lan wis meh kasil ngrebut Alexandria. Para panguwasa Ptolemaik banjur nyuwun pitulungan marang Roma. Roma ngutus Popillius Laenas (mung karo rombongan cilik—tanpa bala tentara) kanggo ngaturaké ultimatum saka Senat; Antiochus kudu enggal lunga saka Mesir lan Siprus, utawa ngadhepi perang karo Roma. Nalika Antiochus nampa layang iku lan njaluk wektu kanggo rembugan karo para penasehaté, Popillius—kang digambarake minangka wong kang atos lan dhominan—njupuk tekené lan nggambar bunderan ing wedhi ngubengi sikilé sang ratu. Banjur dhèwèké ngumumaké, “Sadurungé kowé metu saka bunderan iku, wènèhana aku wangsulan kanggo dakaturaké ana ing ngarsané Senat.”

Tegesipun cetha; Antiokhus boten saged nilar bunderan punika tanpa ngiket dhiri marang panjalukipun Rum—nglangkahi punika tanpa kasagahan ateges perang. Kaget lan kaisin,

Antiokhus sempat mangu-mangu sawetawis wekdal, nanging lajeng sarujuk supados netepi, narik wadyabalanipun saking Mesir, lan wangsul dhateng Siria. Tindak diplomasi ingkang kendel punika (ingkang kasengkuyung déning saya tuwuhing asmane Rum minangka kakuwatan) mekaksa munduripun tanpa peperangan, lan mratelakaken unggah-ungguhipun pangwasanipun Rum ing Mediterania sisih wetan. Punika kathah dipunsebat minangka asal-usul ukara “drawing a line in the sand” (sanadyan saestu inggih punika satunggaling bunderan).

Antiochus Epiphanes ugi dados pangertosan Protestan tumrap kakuwasan ingkang ngluhuraken dhirinipun piyambak, ambruk, lan netepaken wahyu ing ayat kaping patbelas saking Daniel sewelas.

Lan ing jaman iku bakal ana akeh wong kang nglawan ratu ing sisih kidul; uga para panyrampok saka bangsamu bakal ngluhuraké awaké dhéwé kanggo netepaké wahyu iku; nanging wong-wong mau bakal tiba. Daniel 11:14.

Antiochus IV Epiphanes mrentah taun 175–164 SM, lan dhèwèké iku raja Seleukia kaping wolu saka telulas raja. Dhèwèké ngupaya ngetrapaké kabudayan Helenistis lan nyawijèkaké karajané ing sangisoré laku agama Yunani. Ing taun 169 SM dhèwèké njarah-rayah Padaleman Suci, nglarang laku Yahudi (sunat, ngreksa dina Sabat, sinau Torah), lan meksa supaya kurban dipasrahaké marang para déwa kafir. Ing sasi Dhésèmber 167 SM dhèwèké ngedegaké mesbèh kafir (kanggo Zeus) ing ndhuwuré mesbèh kurban obongan wong Yahudi ing Padaleman Suci lan ngurbanké babi, bebarengan karo tumindak najis liyané. Panajisan iki dadi pucuking kasabaran tumrap wong-wong Yahudi sing setya netepi angger-angger, amarga padha nyumurupi iku minangka panyalebengan kang paling utama marang kasucèné Padaleman Suci lan angger-anggeré Allah. Bab iki langsung nuwuhaké perlawanan nalika Mattathias (sawijining imam saka Modein) nampik dhawuhé sawijining pejabat Seleukia supaya ngurbanké marang para déwa kafir, banjur matèni wong Yahudi murtad lan pejabat mau, sawisé kuwi banjur mlayu menyang pagunungan bebarengan karo para putrané (Maccabees ing tembé). Kedadéan iki nyulut perang gerilya lan pambrontakan wiwit taun 167–160 SM kang tujuwané mulihaké pangibadah Yahudi, lan banjur nuwuhaké panyucek-manèh lan pambaktèn-manèh Padaleman Suci (Hanukkah) ing taun 164 SM ing sangisoré Judas Maccabeus.

Ing wiwitan lan pungkasaning Kakaisaran Seleukus ana sawijining prajanjian kang wigati, kang dilambangaké déning palakrama diplomatik kang ngemu unsur pamisahan, manawa antarané wetan lan kulon, utawa lor lan kidul. Nalika Kakaisaran Seleukus saya surut, Antiokhus Epifanes dadi pralambang saka kakuwasan Romawi kang lagi munggah, lan dadi punjering bebendu para Makabe. Ing sajarah salajengipun, dhèwèké dadi tandhingan palsu saka pralambang kenabian kang netepaké wahyu iku. Kakuwasan ing ayat kaping rolukur, bab kaping sewelas, dirusak nalika pangéraning prejanjian iku dirusak.

Lan kanthi lengen-lengening banjir wong-wong mau bakal kasirnakaké saka ing ngarsané, lan bakal diremuk; iya, uga pangéraning prejanjian. Daniel 11:22.

Pamaréntahané Antiochus Epiphanes rampung ing taun 164 SM, meh rong atus taun sadurungé Kristus, “pangérané prejanjian” “kasirnakaké” ing kayu salib. Ing kéné sing arep kita cathet yaiku yèn Kakaisaran Seleukia wiwit lan mungkasi kanthi sawijining palakrama prejanjian diplomatik, ing ngendi cidra ing antarané pihak loro iku kacathet kanthi cetha ing sajarah. Ing mangsa pamaréntahané Antiochus Epiphanes, pambrontakan Makabe wiwit, kang dadi pralambang tumrap Révolusi Amérika. Ing sajarah para Makabe, perjuangané kanggo nguncalaké kakuwasan Seleukia nyakup sawijining prejanjian penting karo Roma. Ayat kang ngenali prejanjian iku kanthi langsung uga ngenali Roma minangka tumindak kanthi cidra, utawa ngucap goroh ana ing meja prejanjian.

Lan sawisé prajanjian digawé karo dhèwèké, dhèwèké bakal tumindak kanthi cidra; amarga dhèwèké bakal munggah lan bakal dadi kuwat kanthi wong cilik cacahé. Daniel 11:23.

Saben garis kenabian sing ndhisiki wektu pungkasan ing ayat patang puluh ngemot sawijining prajanjian sing dilanggar. Uriah Smith, nalika maringi komentar babagan ukara ing ayat telung puluh, “wong-wong kang ninggal prejanjian suci,” nyathet mangkene:

“‘Bebendu marang prajanjian;’ yaiku Kitab Suci, kitab prajanjian. Sawijining revolusi kang kaya mangkono kalakon ing Roma. Bangsa Heruli, Goth, lan Vandal, kang ngrebut Roma, nampani iman Arian, lan dadi mungsuhé Gréja Katulik. Mliginipun kanggo maksud mbasmi bidah iki Justinian netepaké yèn paus iku dadi sirahing gréja lan sing mbeneraké para bidah. Ora suwé, Alkitab banjur dianggep minangka kitab kang mbebayani lan ora kena diwaca déning wong akèh, nanging kabèh prakara pasulayan kudu diajukaké marang paus. Mangkono pangina wis ditumpukaké marang pangandikané Allah. Lan para kaisar Roma, kang pérangan wétané isih tetep lumaku, padha duwé pangerten, utawa sesarengan sarujuk karo Gréja Roma, kang wis nilar prajanjian, lan mbentuk murtad gedhé, kanggo maksud nindhés ‘bidah.’ Wong dosa iku diangkat menyang dhamparé kang kebak kumawani lumantar kalahé bangsa Goth Arian, kang nalika semana nguwasani Roma, ing taun 538 M.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 281.

Ayat kaping lima ing Daniel sewelas ngenali garis sajarah nalika ratu putri diplomatik diwènèhake déning ratu kidul minangka pralambang sawijining prajanjian sing salajengipun dilanggar déning ratu lor. Pambalesan saka ratu kidul mau dadi pralambang pambalesané ratu kidul rohaniné Napoleon marang ratu lor kapapan ing taun 1798. Prajanjian sing dilanggar ing ayat lima nganti sanga dadi pralambang prajanjian Tolentino-né Napoleon sing dilanggar, kang uga dadi pralambang panyatakane Putin bab sawijining prajanjian sing dilanggar déning NATO. Pambalesané Napoleon dadi pralambang pambalesané Putin marang Ukraina ing taun 2014. Pambalesané Antiochus Magnus ing ayat sepuluh, sing mungkasi Perang Siria kaping papat, cocog karo Napoleon ing taun 1798 lan uga Putin ing taun 2014. Sawisé perang Panium ing ayat limalas ing taun 200 SM, Antiochus ngatur sawijining palakrama diplomatik kanthi ancas sing kasamun kanggo njupuk Mesir ana ing sangisoré pamaréntahané tanpa nggunakaké sepatu militèr ing lemah. Dhamparé Antiochus

Magnus banjur diwarisaké marang putrané, nanging putra iku dipatèni, lan prakara mau ndadèkaké putra bungsu Antiochus Magnus, yaiku Antiochus Epiphanes, munggah ing dhampar. Tumindak-tumindaké ing nerapaké adat lan agama Yunani njalari pambrontakan Makabe, kang nuntun marang prajanjian tipu daya karo Rum ing ayat rong puluh telu. Ayat rong puluh papat ngenalaké Rum kapir lan ngenali méjané Antony lan Augustus minangka méja goroh. Ing ayat telung puluh Rum kapir mlebu ing rembugan karo gréja kapapaan, kang kacathet minangka wong-wong sing wis nglanggar prejanjian suci.

Ayat kaping patlikur nganti telung puluh iku minangka paseksené Roma kafir, lan ayat telung puluh siji nganti patang puluh maringi paseksené Roma kapapal. Saben larik saka Daniel sewelas ayat siji nganti tekan ayat patang puluh nggambarake sawijining larik ramalan kang ditrapaké ing sajarah kang kapendem saka ayat patang puluh. Larik karajan Seleukia, larik karajan Ptolemaia, larik karajan Yudea saka wong Makabe, larik Roma kafir, lan larik Roma kapapal, kabèh padha nggambarake sajarah wiwit taun 1989 nganti tumeka marang ukum Minggu. Saben-sabené larik mau nuduhake manawa sawijining prajanjèn kang dilanggar dadi unsur utama ing sajarah kasebut.

Iku yaiku Rum sing netepake wahyu Daniel sewelas, lan prajanjèn-pramalan kang kebak cidra saka Rum kapir lan Rum kapapal padha ditandhani minangka maju kanthi bertahap lan dumadi sadurunge Rum mrentah kanthi kakuwasan kang paling luhur sajroning mangsa-mangsa kenabiané dhewe-dhewe kang béda. Kalorone panguwasa iku nandhani wiwitaning mangsa kenabian kakuwasan paling luhur mau minangka wiwit nalika alangané kang katelu wus kasirnakaké. Sadurunge angger-angger Minggu kang enggal bakal teka ing Amérika Sarékat, bakal ana prajanjèn cidra antarané rong panguwasa. Papat kaping rong panguwasa iku wis dadi para ratu ing kidul lan lor, sapisan antarané tanah mulya Yéhuda lan Rum, sapisan antarané rong pérangan saka triumvirat Rum lan sapisan antarané Rum kapir lan Rum kapapal. Ing loro prajanjèn cidra kang magepokan karo Rum, iku sajatiné dadi prajanjèn antarané salah siji setengahing kakaisaran Rum, manawa Antony saka wetan, Augustus saka kulon, utawa Rum kapir saka wetan lan Rum kapapal saka kulon. Ana papat prajanjèn cidra antarané para ratu lor lan kidul, loro antarané para ratu wetan lan kulon, lan siji antarané ratu lor kang bakal enggal dumadi lan tanah mulya.

Kanthi mangkono rampunglah paparan wiwitan kita ngenani kitab Daniel. Rerangkèn Panium minangka panutup saka rerangkèn babagan kitab Daniel, kang dadi pambuka tumrap sajarah kapingidhaning ayat patang puluh, kang bakal terus kita rembug ing artikel sabanjuré.